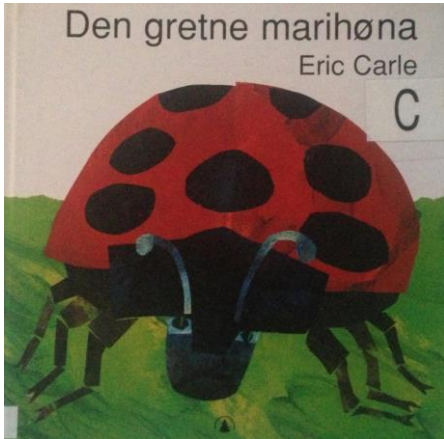

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

Den gretne marihøna

Dette undervisningsopplegget i skrijving er gjennomført mot slutten av skoleåret på 1.trinn. Da har elevene lært seg alle bokstavene, og de har erfaring med å skrive tekster. Opplegget kan lett tilpasses andre aldersgrupper. Når elevene begynner å skrive litt lengre tekster er det veldig ofte en utfordring for dem å **organisere teksten** sin. Spesielt det å få til en god start og en god avslutning. Tekstene er ofte mangelfulle med tanke på bruk av adjektiv og verb som gir litt liv til teksten.

Mål med undervisningsopplegget:

Elevene skal kunne:

- skrive enkle beskrivende og fortellende tekster (LK06)
- arbeide kreativt med tegning og skrijving i forbindelse med lesing (LK06)
- samtale om hvordan ord og bilde virker sammen i bildebøker og andre bildemedier (LK06)
- skrive etter mønster fra enkle eksempeltekster og ut fra andre kilder for skrijving (LK06)
- bruke adjektiv for å oppnå et fargerikt språk
- lage setninger med ulike startord (setningsflyt)
- organisere tekst men innledning, hoveddel og avslutning

Alle elevene skal lage sin egen bok med tekst og tegninger.

«Den gretne marihøna» er valgt som **modelltekst**. Boka er skrevet av Eric Carle og er en del av en serie på flere bøker. Valget av modelltekst er gjort ut i fra at boka har en klar organiseringsstruktur. Den gretne marihøna går rundt, og time for time møter hun ulike dyr på veien som hun spør om vil sloss med henne. Til slutt ender marihøna opp tilbake der hun startet ferden, nemlig tilbake til den blide marihøna. På denne måten viser boka en grei oversikt over starten, hoveddel og slutten. Flere av bøkene til Eric Carle handler om dyr og er fine å bruke for å vise enkel organisering av en tekst. I bøkene møter vi stort sett dyr som alle barn på en eller annen måte har kjennskap til.

Formålet med undervisningsopplegget:

Elevene skal skrive en tekst/ei bok med innledning, hoveddel og avslutning. Samtidig skal de bruke **adjektiv sammen med verb for å oppnå et fargerikt språk**. Før gjennomføringen av

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

dette opplegget har elevene jobbet grundig med bruk av både adjektiv og verb (flere dager i fire uker). Alle elevene har knekt lesekode og har erfaring med å skrive litt lengre tekster.

1. time:

AKTIVITET 1:

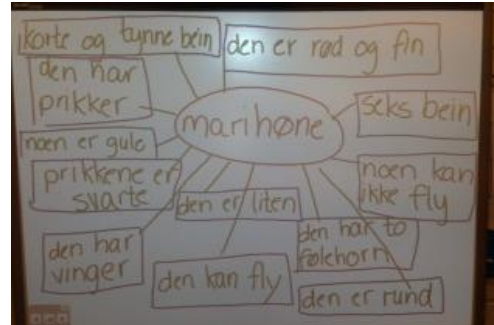
Tankekart

Vi lager et felles tankekart om mariehøne.

Alle elevene får si det de vet om dyret. Tankekartet henges lett synlig i klasserommet.

"Hva vet dere om mariehøna?"

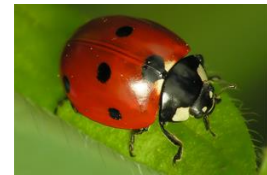
"Hvordan ser den ut, hva gjør den, hva er den flink til?"

AKTIVITET 2:

Skrivestarter/tenkeskriving/skrive – dele – skrive videre:

- Som individuelt arbeid etter tankekartet skriver elevene (tenkeskriving) alt de vet om mariehøna. Noen skriver av seg selv, mens andre trenger å bruke tankekartet. Elevene får ca. 10 minutter til denne aktiviteten. Det er fint å legge ut bilder av ei mariehøne på arbeidsplassene til elevene slik at de har noe å se etter.
- Etter ca. 10 min: Alle deler en setning – lærer noterer ned setningene.
Eldre elever kan dele teksten sin med sidemann, eventuelt i mindre grupper
- Eldre elever kan også skrive videre på tekstene sine

2. time

AKTIVITET 1

Høytlesing

Lærer samler alle elevene på gulvet for høytlesing av boka.

Samtale etter høytlesing:

Hva skjedde i boka, hvilke dyr møtte den gretne mariehøna på veien? Lærer skriver opp dyrene som blir nevnt. Elevene får i oppdrag å legge merke til at dyrene har ulik størrelse. De blir større og større.

AKTIVITET 2

Elevene skal velge seg ut syv dyr de har lyst til å skrive om. Dette kan med fordel gjøres i små grupper. Noen elever vil trenge å se i dyrebøker for å få ideer til hvilke dyr de vil ha med i boka si.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

I dette undervisningsopplegget er det fokus på ukedagene, derfor må elevene finne et dyr for hver dag og ikke hver time.

Elevene får syv gul-lapper hver som de skal skrive ukedagene på (øverst på sida som en overskrift). Lappene legges så i kronologisk rekkefølge organisert etter ukedagene. Deretter er oppgaven å skrive navnene på dyrene i kronologisk rekkefølge. Det minste dyret skal være på mandag, det nest minste på tirsdag osv.

Fokus på «**Ordvalg**»: Samtale om hvordan vi kan beskrive dyrene.

- Adjektiv: jålete, prikkete, grønn osv.

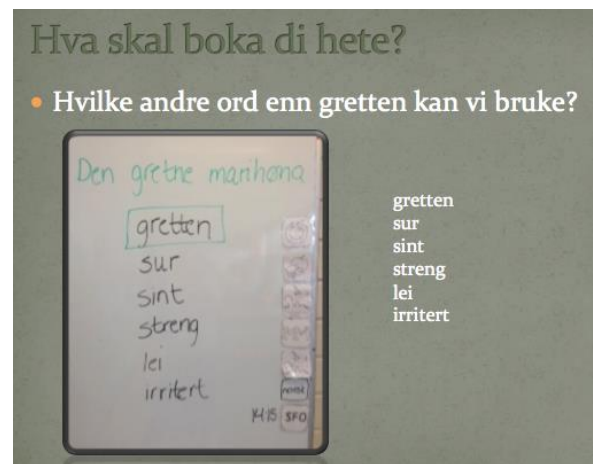
3. time

AKTIVITET 1

Finne en tittel på boka.

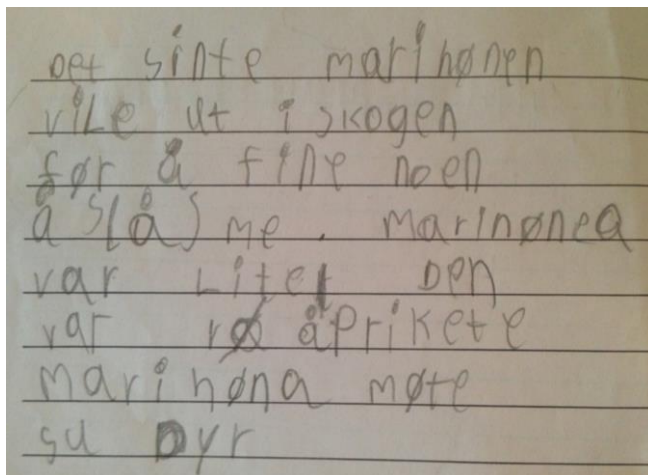
Hva har du lyst til at boka di skal hete?

Sammen finner vi ord som betyr nesten det samme som det å være gretten. Elevene kommer med forslag som lærer skriver ned på whiteboard/smarboard eller lignende. Dette kan gjøres i små grupper eller litt større grupper.

AKTIVITET 2

Skrive innledning

Først modellerer lærer (skriver foran elevene). Så skrives det ei felles innledning. Til slutt skal alle elevene skrive sin individuelle innledning til sin egen bok ved hjelp av tenkeskrivingsarket de skrev tidligere. Gjennom prosessen er **lærer en aktiv veileder**. Lærer leser gjerne hele tekster eller utdrag med gode ord/setninger høyt gjennom hele skriveprosessen.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

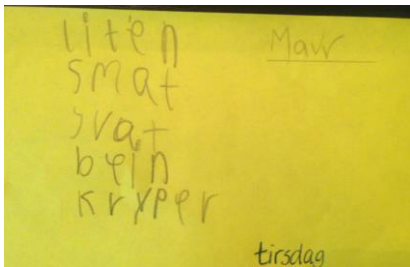
4. time

AKTIVITET 1

Skrive om dyrene i boka.

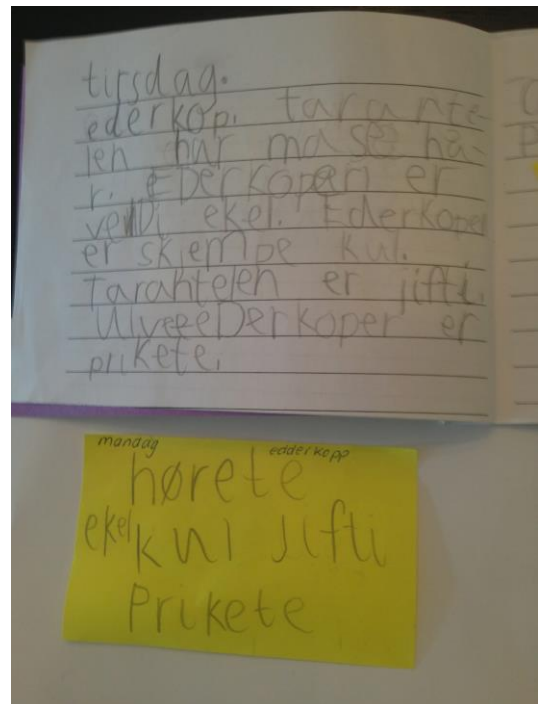
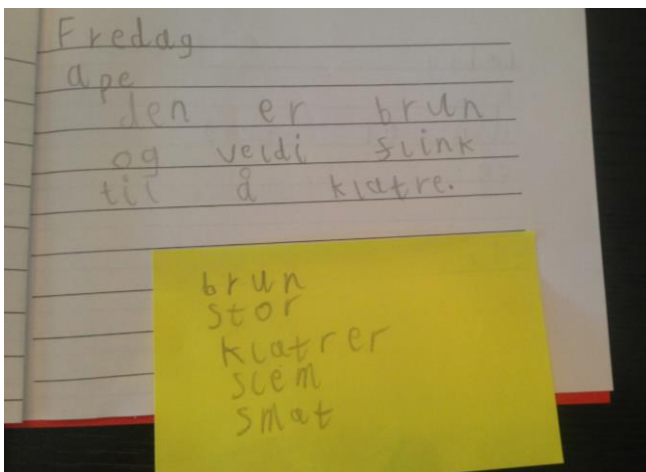
Elevene skal skrive fem adjektiv og en ting dyret er flink til. Dette gjøres til hvert av dyrene. Bruk gjerne gul-lapper også til dette arbeidet.

Bruk bare stikkord. *Hvordan ser dyret ut? Egenskaper? Hva er dyret flink til?* Les stikkordene for hverandre, gi hverandre respons to og to eller i større grupper.

AKTIVITET 2

Elevene skal lage setninger ut fra stikkordene de har skrevet om dyrene sine. De trenger ikke bruke alle stikkordene. Eks: *Mus er liten og den har myk pels. Den er ekspert på å løpe fort og gjemme seg inn i små musehull. Musen elsker å spise ost.*

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

5. time

AKTIVITET 1

Skrive felles tekst

Det lages en felles tekst på dialogen som er mellom den gretne mariehøna og de dyrene hun møter på veien. Her legges det vekt på repetisjon da mariehøna sier det sammen til alle dyrene (akkurat som i modellteksten). Elevene kan velge om de vil bruke hele eller deler av den felles teksten i boka si. Noen tar helt sikkert utfordringa med å skrive alt selv.

Elevene tegner forside til boka og ei tegning til hvert av dyrene. Dette gjøres innimellom der det passer. Det kan være lurt å sette av litt egen tid til tegning (tegnetimer).

TIL SLUTT

Presentasjon/ publisering:

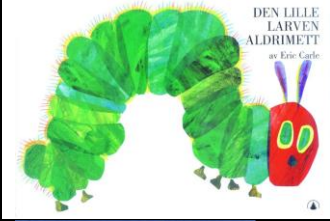

Alle presentere boka si der alle får tilbakemeldinger på arbeidet sitt fra medelever. I tillegg kan boka være leselekse slik at den blir presentert for de voksne hjemme.

Tips til tilpasninger eller bruk i andre fag:

- Kan tilpasses andre aldersgrupper ved å bruke andre typer litteratur som også har fokus på organisering
- Fremmedspråklige elever eller eldre elever som strever med å organisere tekstene sine
- Kan brukes i andre fag, hvor fokuset rettes mot sjangre som har status i det valgte faget
- Originaltittelen er *The Grouchy Ladybug*, og denne egner seg til bruk i engelskundervisningen.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG I NORSK

- TIPS til bruk av andre typer bøker som har vekt på organisering:

		”Den lille larven aldri mett”
		”Den lille Mulvarpen som ville vite hvem som hadde bæsjet på hodet hans”

Skriving fra første skoledag på Charlottenlund barneskole:

Skriving og lesing er parallelle aktiviteter fra dag en på Charlottenlund barneskole. Førstetrinnselevne får både skrivelekse og lesebok den første skoleuka. De åtte første bokstavene blir presentert ukentlig, og etter åtte uker lærer elevene to bokstaver i uka.

Elevene har en skivedag med veiledet skriving annenhver uke. I tillegg får elevene ulike skriveoppgaver i andre sammenhenger. Alle aktivitetene involverer lyder, bokstaver, ord og setninger. Læreren har en sentral rolle som veileder når elevene skriver og leser. Hver uke har elevene på 1. trinn også ei skrivelekse der de skriver til et bilde.

(Undervisningsopplegget er laget av Maria Hole som jobber på Charlottenlund barneskole)